

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter »Kazipotom« ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vae leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 . 30 . 3-30
šest let 3 . 40 . 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v »Goriški Tiskarni« A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

»PRIMOREC« izhaja neodvisno od »Sohe« vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

»Soha« in »Primorec« se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nanski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Papan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

Ogledi in poslanice

se računajo po pet- in šest-krat, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru.

Naročnino in oglašje je plačati loco Gorice.

»Goriška Tiskarna« A. Gabršček tiska in zalaga razen »Sohe« in »Primorca« še »Slovansko knjižnico«, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakega 1 gld. 80 kr. — Oglašje v »Slov. knjižnici« se računja po 20 kr. pet- in šest-krat.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. lv. delavec) tiska in zal.

Volilnim možem.

Na dan 5. decembra ste poklicani v Tolmin, Gorico in Sežano, da izvolite po dva poslanca za kmečke občine vsakega okraja. — Narodno-napredna stranka je postavila te kandidate:

Za tolminski okraj:

Oskar Gabršček, državni poslanec za slovenske kmečke občine, župan, načelnik cestnega odbora in član okrajnega šolskega sveta v Tolminu.

Andrej Vrtovec, učitelj, posestnik in trgovec v Tolminu.

Za goriški okraj:

Anton Lokar, župan, posestnik in strojar, član cestnega odbora v Ajdovščini.

Miha Zega, župan, posestnik, krčmar, načelnik cestnega odbora v Kanlu in član okrajnega šolskega sveta v Gorici.

Za sežanski okraj:

Aljožij Štrkelj, posestnik, učitelj vino- in sadljerejstva, član komisije proti trtni uši v Zadru.

Dr. Dragotin Treo, odvetnik v Gorici.

V sežanskem okraju je lepa večina volilnih mož izvoljena pod zastavo narodno-napredne stranke, — naša mora torej biti tudi zmaga 5. decembra. Volilni možje se gotovo ne bodo dali slepiti in odvrniti od proglašanih kandidatov ter ju bodo z oduševljenjem volili. — V tolminskem in goriškem okraju smo ostali sicer v manjšini, vendar naj volilni možje gledajo na volišče. Ako tudi zdaj pademo, nič strahu: bodočnost je naše čile narodno-napredne stranke!

Naši trgi Bovec, Kobarid, Tolmin, Kanali in Ajdovščina bodo volili 7. decembra v Tolminu enega poslanca. Naša stranka kandiduje gospoda

dr. Henrika Tuma, odvetnika v Gorici.

Napredni volilci! Pohitite na volišče vsi, ki le morete, da dokažete moč in odločnost naše stranke! Ne dajte se slepiti od nikogar! Vase koristijo dobri v dr. H. Tumi najboljše zastopnika!

Dne 12. decembra pa bodo volili veleposestniki 3 poslance. — Naša stranka noče rušiti discipline v društvu veleposestnikov, ki je postavilo na mnogoštevilno obiskanem shodu gg.: Bolko Leopold, Jakončič Anton in Muha Anton, — pač pa priporoča vsem volilem-pristašem, naj se

pokoré disciplini svojega društva ter soglasno volé imenovane gospode veleposestnike.

Ponosno pojdite na volišče, volilci naprednega mišljenja, visoko dvigajte veleposestni prapor Lavricev:

Vse za omiko, svobodo in napredek!
V Gorici, 29. nov. 1901.

Izvrševalni odbor
narodno-napredne stranke.

Za slovensko vseučilišče v Ljubljani.

»Pa tudi višje slovensko šole moramo imeti, in za to je Ljubljana najpripravnije mesto.«
Nabergoj na šempaskega taborn 18. okt. 1908.

Nenadoma je stopilo v ospredje naših narodnih teženj in borb zopet vprašanje o slovenskem vseučilišču v beli Ljubljani. S čudovito energijo in samozvestjo so započeli naši akademiki akcijo za slovensko vseučilišče, akcijo, katero umevno morajo s pravim navdušenjem zastopati naši poslanci na najpristojnih mestih, kateri pa se mora odzvati tudi širošina Slovenija. Občinski zastop Ljubljanski je bil kot glavni našim slovenskim občinskim zastopom prvi, ki se je oglasil po sproženi akciji s primerno peticijo za slovensko vseučilišče v Ljubljani. In njemu sledi druge slovenske občine in razne korporacije po vseh slovenskih deželah, tako da danes ni kraja med Slovenci, kjer bi se ne govorilo in razpravljalo o potrebi slovenskega vseučilišča. Cela Slovenija govori ter pošilja na cesarski Dunaj peticije, ki se strinjajo vse v tem, da tudi Slovincem treba visokih sol, in take naj se postavijo v našem središču, v Ljubljani. Prepričani smo, da ne zaostane niti jedna slovenska občina in niti jedna korporacija, ki ne bi storila svoje dolžnosti ter bi se ne oglasila za slovensko vseučilišče, sedaj, ko je pravi trenutek za to ter stoji na čelu celi akciji naša akademična mladež.

Stare so že zahteve Slovincem po vseučilišču. Kakor po drugih slovenskih deželah, tako so s resni močjo tudi v naši deželici že pred časom oglašali za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Najznamenitejši pojav te vrste med nami je bil na šempaskega taborn dne 18. oktobra leta 1868., na katerem je bila sprejeta tudi resolucija: »da se imajo vpeljati brez zamude ne samo slovenske normalke, ampak tudi slovenske gimnazije, realke

in višje šole. Mi hočemo omiko in napredek, vidimo pa po svetu, da se ni nobeden narod omikal drugače, kakor po narodnih solah, — to že zdrava pamet kaže; zraven pa, in na podlagi narodnega jezika, naj se mladina uči še drugega jezika, če ga potrebuje.« Nabergoj je, utemeljeval to resolucijo, rekel: »Pri vsakem narodu se podučnje v domačem jeziku, le pri nas ne. Naše peticije od l. 1861. so pri ministerstvu vrgli pod klop. § 19. drž. osnovnih postav nam obeta ravnopravnost, pa je mrtev. Mi ne moremo čakati do sodnjega dneva (klici: Tudi nočemo!). Zato smo se tukaj zbrali, da očitno izrečemo: Našemu jeziku se morajo v solah dati popolne pravice. Dosedaj naše šole niso bile učilnice, ampak mučilnice. Mesto da bi se um bistril otrokom, vbijala se jim je nesrečna tujščina v glavo, tujščina, katere um in pamet meša prostemu kmetiču. Jezik je dar božji, in najprvi dar, ki ga uživa vsak človek. Bog nam je dal jezik slovenski, ki je prečudno lep, mil in bogat. Ker naš jezik se nima svoje pravice, zato se nam Slovincem velika škoda godi. Ako bi se v domačem jeziku in ne v tujem podučevalo, bi se vednosti razširjale med nami; in ker bi več vedeli, bi si laže pomagali. Naše gosposke bi nam potem tudi v našem jeziku dopisavale.... Pa tudi višje slovenske šole moramo imeti, in za to je Ljubljana najpripravnije mesto.«

Lep čas je že potekel od šempaskega tabora, na katerem je pri teh zaključnih besedah Nabergojevih 10.000 Slovincem zaklical: Hoptemo jih! — ali viših slovenskih sol se nimamo. Slovenska vseučiliščna predavanja so se sicer že vršila v Gradcu in v Ljubljani, toda iz raznih vzrokov, nemalo »od zgorej«, so morala biti prekinjena, nikdar pa ne iz vzrokov, ki bi se tikali našega jezika, kakor da bi bil nesposoben za visokošolska predavanja, kar tako radi povdarjajo naši drugorodni neprijatelji. Ideja vseučilišča umevno je ostala dalje med nami, negovali smo jo zdaj tu zdaj tam, in slednjič je dobila z votiranjem znatnih zneskov od strani kranjskega deželnege zbora in ljubljanskega mesta nekaj rešen temelj, na katerem moramo zidati naprej. V Ljubljani mora stati slovensko vseučilišče, urejeno tako, da bo moglo služiti vsem našim visokošolskim dijakom. V Ljubljani mora stati to vseučilišče

ter kazati svetu, da tudi mali slovenski narod stoji tu poleg drugih narodov kot samostojen, kulturni narod. Na vseučilišču v Ljubljani ima doneti slovenski jezik ter kazati svojo lepoto in razvitost vsem našim neprijateljem, kazati, da je vrl potomec onega jezika naših pradedov, one svete staroslovensščine, v kateri se današnji dan po širnih pokrajinah pravoslavja in unitajstva pojejo po božjih hramih pesmi in opravljajo sveta darila. — Res da nimamo zaloga učenca pisanih folijantov iz prastarih stoletij, ali ne malo zaslugo za razvitek kulture v zapadni Evropi imamo prav mi Slovenci. Saj naši pradedje so bili med onimi čilimi varuhi, ki so branili divjim barbarskim narodom vhod v zapadno Evropo, kjer so je lahko razvijala kultura ob varnem varstvu Slovencev. Današnji dan pa je veda in kultura mednarodna, in prav današnji dan zavzema v Evropi prvo mesto slovanska veda, in mi Slovenci smo del velikega slovanskega naroda, katerega je prihodnost. Mali slovenski narod pa ima tudi literaturo, katere se mu ni sramovati pred nikomur, ali da stopi popolno v vrsto kulturnih narodov kot samostojen narod, treba mu je viših sol. — Sinovi našega naroda so talentirani, zato pa smo dali učenemu svetu že lepo število učenjakov in vseučiliških profesorjev.

Nikakega stvarnega ugovora toroj ne more biti proti ustanovitvi slovenskega vseučilišča v Ljubljani, le malo dobre volje in pravice je treba, pa pojde vse lepo po pravi poti, in naši dijaki bodo mogli na domačih tleh absolvirati visoke študije ter ne bodo več izpostavljeni grdogledom oholih Nemcev.

Vsa akcija v uresničenje našega glavnega prizadevanja je resno pričela, zato pa je treba stati na straži ter se boriti neprestano za slovensko vseučilišče v Ljubljani. In ako cel narod govori, tega enotnega glasu poldrugmilijonskega naroda vendar ne bodo mogli preslišati na Dunaju!

Jutri bo govorilo srce cele Slovenije. Bela Ljubljana priredi veličasten manifestacijski shod, naroden praznik prve vrste bo jutri v Ljubljani, in to naše središče bo govorilo glasno iz tisocev in tisocev grl, da zahteva slovensko vseučilišče v Ljubljani. In tačas se bodo stekali tudi od vseh strani slovenske domovine glasovi, ki se bodo stri-

— 175 —

Quo vadis?

Roman.

Poljski pisatelj Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.
(Dalje.)

Stopaje mimo templov, je dejal: »Tudi vi boste nekoč svetišča Kristusova!« Gledaje množico ljudi, ki je korakala pred njegovimi očmi, je dejal: »Vaši otroci bodo služili Kristusu!« In šel je z občutkom, da je dobil bitko, zavedaje se svojih zaslug, zavedaje svoje moči, miren in velik.

Vojaki so ga vodili čez triumfalni most, potrjevali s tem nehoté njegovo zmago, ter krenili dalje k Naimahiji in proti cirku. Verniki na oni strani Tibere so se pridružili k sprevodu, in spremstvo je toliko narastlo, da si je centurij, ki je poveljeval pretorijancem, končno mislil, da spremlja nekakega velikega duhovna, katerega obkoljujejo njegovi verniki, ter ga je jelo skrbeti radi prevelikega števila svojih vojakov. Toda noben uporen ali zloben vsik se ni začel iz množice. Lica vseh so imela nekaj slavnostni izraz, bila so mirna in polna nekega pričakovanja; nekateri spoznavalci, spomnivši se, da se je pri smrti Gospodovi zemlja odprla od groze, da so mrtvi vstajali iz grobov, so si mislili, da tudi sedaj zagledajo nekaka: amenja, radi katerih svet ne pozabi na veke smrti velikega apostola. Drugi so celo govorili: »Nemara si izbere Gospod čas smrti Petrove za to, da stopi z nebes, kakor je bil obljubil, ter izvrši sodbo nad svetom.«

In misleči na to, so se priporočali usmiljenju Odréšenikovemu.

Toda vse naokrog je bilo mirno. Zdelo se je, kakor da se griči grejejo in počivajo na solncu. Spreved naposled ostane med cirkom in vatikanskim gričem. Vojaki so jeli kopati jamo, drugi so položili na tla križ, kladiva in žebelje, čakajoči, da bo vse gotovo; množica pa, še zmerom tiha in mirna, je pokleknila naokrog.

Apostol, kateremu so glavo ožarili solnčni žarki, se obrne poslednjikrat proti mestu. V daljavi, nekoliko niže, je bila videti osvitljena Tibera, na drugi strani Martovo polje, nekoliko višje Augustov mauzolej, niže pa orjaške terme, katere je bil Nero že poprej začel staviti nego Pompejevo gledališče, in za njima so se semtertje videle, semtertje pa bile zopet skrite stavbe Septa Julija, množica vrat in templov, in ondi v daljavi griči, posuti s hišami: ogromno človeško mravljišče, čegar konec je zibnil v modri megli; gnezdo zločinov, pa tudi moči, — znozelosti, pa tudi krasote, ki je postalo glavno mesto sveta, njegov mučitelj, toda ob enem tudi njegov postavodajalec, vsemogočno, nepremagljivo in večno.

Peter, obkoljen od vojakov, je zrl na vse tako, kakor bi nekak kralj in vladar ogledoval svojo dedščino. In rekel je: »Odkupljeno si in moje.« Toda nihče, ne le med vojniki, kopajočimi jamo za križ, niti med spoznavalci ni slutil, da med njimi zares stoji pravi vladar tega mesta, da preidejo cesarji, da privro valovi barbarjev, da nimejo stoletja, ta stavec pa bode tukaj vladal neprestano.

Solnce se je že nagibalo čimdalje bolj k Ostiji ter postalo veliko rdeče. Vsa zapadna stran se je zalila

z rudasto zarjo. Vojaki so pristopili k Petru, da bi ga slekli.

Toda on, zatopljen doslej v molitev, se enkrat zravna po koncu ter dvigne visoko svojo desnico. Vojaki, iznenadeni s tem, ostanejo na svojem mestu, misleči si, da hoče govoriti, v sled česar nastane največja tišina.

Peter pa, stoječ na vzvišenem mestu, napravi s stegneno desnico nad ljudmi znamenje križa, dajoč blagoslov ob uri svoje smrti:

»Urbi et orbi (mestu in svetu)!«

Uprav istega večera je drugi oddelek vojakov peljal Pavla iz Tarse proti mestu, imenovanemu Aquae Salviae. Tudi za njim je šla množica vernikov, katere je on spreobrnil na pravo vero. On je tudi spoznal svoje bližnje znance ter se vsaki hip vstavljal in razgovarjal z njimi, ker so njegovi stražniki kot rimskemu državljanu dopuščali več svobode. Za tergeminskimi vratmi je srečal Plaucilo, hčerko prefekta Flavija Sabina, in vide njeno mlado lice, zalito s solzami, je dejal: »Plaucila, hči večnega Odkupljenja, odidi v miru. Posodi mi samo robec, s katerim mi zavežejo oči v trenutku, kadar pojdem h Gospodu.« In vzemši robec odide dalje z licem tako radostnim, kakor delavec, ki je ves dan pridno delal ter se zvečer vračal domov. Njegove misli, podobne Petrovim, so bile povsem tihe in mirne kakor to večerno nebo. Oči so mu zamišljeno zrle na ravnino, ki se je razprostirala pred njim, in na albanske gore, obsevane od večerne zarje. Spominjal se je svojih potovanj, vsega truda in dela, vseh onih bojev, v katerih je zmagal, vseh cerkv, katere je po vseh krajih in za vsemi morji osnoval, ter si je mislil, da si je dobro prisluzil počitek. (Dalje pride.)

njali z onimi v Ljubljani v nepopisno močan klic: Mi hočemo slovensko vseučilišče v Ljubljani.

Goriški Slovenci, odzovite se temu klicu v kar mogoče največtem številu. — Na tem mestu pa pozdravljamo mi že danes v imenu narodno-napredne stranke jutrišnji manifestacijski shod ter kličemo:

Živelo slovensko vseučilišče v beli Ljubljani!

Iz govora dr. Tavčarja.

Navajamo še nastopne odlomke iz njegovega govora. Tam, kjer stoji „na Kranjskem“, treba si pridjati povsodi „in na Goriškem“, saj so razmere pri nas, odkar divja klerikalizem med nami, jednake onim na Kranjskem. Govoril je dalje tako:

Glavni vzrok, da je postalo protiklerikalno gibanje na Kranjskem fanatično, je to, da se pri nas verske tajnosti na brezvesten način ponižujejo za politična agitacijska sredstva. Verske tajnosti in cerkvena avtoriteta se na Kranjskem že dolgo vrsto let sistematično zlorabljajo v politične namene.

Prejšnji knezoškof je v ta namen izgovoril čredo mladih duhovnikov, ki pomanjkujoco jim krščansko ljubezen in pravo vnemost za verske zadeve nadomeščajo z brezprimerno surovostjo in s političnim fanatizmom. Tej neotesani čredi so prižnice na Kranjskem že dlje časa izročene, tako da že dolgo časa ne čujemo prave božje besede.

Naše pridige so večinoma klerikalne hujskarije (Čujte! Čujte!), proti napredni stranki naperjene psovalne polemike, prepripi s svobodomiselnimi listi, pred vsem pa žaljenja časti, zasramovanja tistih župljanov, ki pripadajo svobodomiselni stranki. Lahko se reče — in to bi moralo zastopnike katoliške stranke navdajati s strahom — da je na Kranjskem prižnica postala sramotni oder, na katerem se svobodomiselni možje izpostavljajo javnemu zaničevanju in slikajo zbranim vernikom kot prihodnji prebivalci pekla.

V ilustriranje teh nečutenih razmer, katerim se dajo primerjati k večjemu škotske razmere tistih časov, ko je bil znani šentandrejski nadškof umorjen, naj navedem nekaj vzgledov.

Proti napredni stranki se pred vsem pavšalno hujška. Zato služi naj jeden dokaz. Gospodom naj služi v to pridiga v Dobrničah. Dobrnič so župnija na Dolenjskem, kjer je bil mandat tovariša Povšeta pri zadnjih državnoborskih volitvah v veliki nevarnosti.

Ko se je v Dobrničah izvedelo, da mislimo tam v korist svobodomiselnemu kandidatu prirediti shod volilcev, začelo se je z agitacijskimi pridigami.

Jaz nič ne pretiram, ampak govorim golo resnico. Tedaj se je v Dobrničah povsem resno pridigovalo, da slovenska svobodomiselna stranka nima drugega namena, kakor pregnati Boga iz tabernakelna na altarju in ga nadomestiti — tu se moram kot dostojen in sramežljiv mož jako rezervirano izraziti — s tistim delom ženskega telesa, ki se navadno skrbno in vestno zakriva. (Živahni fej-klici).

Ljudstvo je to smatralo kot dobesedno resnično. Ženske so začele v cerkvi jokati, moški stiskati pesti, in če bi mi bili tedaj priredili v Dobrničah shod, bi bila prav gotovo kri tekla.

Podobne pridige so bile pri državnoborskih kakor tudi pri deželnozbornih volitvah v vseh cerkvah na dnevnem redu, ne izvzema niti stolne cerkve. Propovedniki so se največ bavili s takimi imenovanimi liberalci, to je s svobodomiselno stranko. Ti so se slikali kot neverneži, bogatajci sploh kot ljudje, katere bo Bog preklel. A ravno tako, kakor sploh proti stranki, s prižnico in še veliko rajše se ščuje proti posameznim župljanom, ki slučajno pripadajo napredni stranki.

Kdor je naročen na svobodomiselne liste ali jih le čita, ne dobi odveze. V kronovini kranjski je postala spoved najizdatnejše, a tudi najgrozovitejše agitacijsko sredstvo v političnem boju. Izmed mnogih slučajev naj v izglede navedem samo jeden slučaj, ki je pa najbolj barbaričen, kar si jih je možno misliti. V neki gorenjski občini je živel kmet, ki je pripadal napredni stranki in je bil naročen na „Rodoljuba“. Njegova sredstva mu niso kaj več dopuščala. Imel je ženo, Bogu jako udano ženo, kakor imamo na Kranjskem sploh samo Bogu jako udane žene. Po zimi se je zgodilo, da sta bila bolna gospodar in gospodinja. Ker so hiše na de-

želi tesne, je moral mož ležati v spodnji sobi, žena pa si je smrtno posteljo pripravila v zgornji sobi, jedno nadstropje višje. Sirota je kmalu čutila, da se bliža njena smrtna ura. V tem oziru ima naše kmetstvo ljudstvo zanesljive slutnje, a tudi neko ravnodušnost. Umiranje mu je delo, ki se mora v miru in z udanostjo izvršiti. Tudi uboga Maruša je hotela zadnje težko delo opraviti z udanostjo do Boga. Uredila je svoje posvetne zadeve in pustila potem poklicati duhovnika. Bilo je to proti deveti uri zvečer, kar božjemu hlapcu že samo po sebi ni bilo všeč, ker ti ne ljubijo obhajil ponoči.

Nasa Maruša pa ni mogla umiranja regulirati po duhovnikovi volji in vedela je natanko, da, kadar pride smrt, je treba tudi ponoči umreti. Okrasila je torej svojo smrtno posteljo, dala užgati srečo s svetih Visarij, pustila poklicati duhovnika in s ponižnostjo in z zaupanjem čakala, da pride naš Gospod in Odrašenik v njeno skromno koč.

Spoved je bila kratka, kajti kakšne grehe more imeti taka žena — treba je samo poznati razmere v goratih krajih dežele — ki je vse svoje življenje delala kakor živina in molila kakor angelj! Zdaj pride to, kar je čudovito: Maruša ni dobila odveze; duhovnik je izjavil, da jej ne more dati odveze, dokler ni pregovorila svojega moža, da opusti liberalnega „Rodoljuba“. (Čujte! Čujte!)

S to izjavo je duhovnik ponoči zapustil smrtno posteljo uboge žene in odšel. Lahko si predstavljate muke obžalovanja vredne žene, ki naj bi, kakor pravi Shakespeare o jednom svojih kraljev „cvetoča v svojih grehah stopila brez odveze pred božji prestol“. To je misel, ki vsako kmetisko ženo na Kranjskem spravi do blaznosti. Zdaj se je začelo parlamentiranje. Ko je bolni mož spodaj slisal, da hoče žena še enkrat z njim govoriti, dal se je nesti v zgornje nadstropje. Ko je čul, kaj žena zahteva, vskipela je v njem zadnja kaplja krvi, kajti pri nas na Kranjskem ni navada, zlasti ne na kmetih, da bi mož ženi le kolidkaj odjenjal. In tako je trajalo parlamentiranje celo noč. Trikrat se je dal bolni mož nesti k smrtnobolni ženi, dokler ga grezni duševni strah in hipokratična poteza na obličju umirajoče nista omeščala in je slovesno obljubil, da „Rodoljuba“ pusti. Zdaj se je moglo poklicati duhovnika in prav tik pred smrtjo je Maruša prejela sv. popotnico. (Fej-klici).

Gospoda moja! Ko bi mož ne bil odjenjal, umrla bi bila žena brez odveze. Mislim, da bi bil duhovnik imel to na vesti in jaz na njegovem mestu bi ne imel nobene mirne noči več, ako bi se mi bilo kaj takega priemerilo; pri tem pa mislim, da mož tudi vse to verjame, kar pridiguje.

Pred kratkim je umrl v Gočah vodja ondotne svobodomiselne stranke, župan Žgur. Seveda so duhovniki takoj rekli: Prst božji se je pokazal. Toda to je postranska stvar. Zgodilo se je naslednje:

Ko so mrliča nesli k pokopu, se je katoliška stranka v Gočah postavila nasproti hiše žalosti in tulila ter prepevala umazane pesmi. In ko so mrliča mimo nesli, so klerikalci njega in njegove sorodnike grdo psovali. (Čujte! Čujte!) Ko je potem pogreb šel skozi vas, so klerikalci, katere vodi ondotni kurat Ferjancič, napravili špalir in se ves čas rogali umrlemu in njegovi rodovini. Ko so mrliča pokopali, so klerikalci od veselja streljali, le da bi lepo katoliško vero, ki ima v njih jedine zastopnike v Gočah, pokazali v njeni najpopolnejši krasoti. (Čujte! Čujte!)

Taki so odnosi na Kranjskem. Pri takih razmerah je pač veliko poguma treba, ako se trdi, da sedanji zakoni zadostujejo in da premembe teh zakonov ni potreba. (Pri-trjevanje.)

D o p i s i.

Iz Cerkna. — „Živela cerkljanska trdnjava!“ vsklika cerkljanski dopisnik po volitvi v „Gorici“ in poje zraven čast in hvalo volilcem, ki so volili po svojem poštenem prepričanju. Gospod urednik, ali se da razločevati prepričanje v pošteno in nepošteno? Meni se zdi, da imajo pač ljudje različna prepričanja, vendar pa še nisem nikogar slisal govoriti, da ima nepošteno ali pošteno prepričanje. Iz tega sklepam, da dotičnik sploh ne ve, kaj je prepričanje, in da torej tudi nobenega nima; istotako pa nimajo nobenega prepričanja njegovi tako slavljani volilci.

Volili so one, ki so jim jih nunci ukazali voliti, in če bi imeli kakšno svoje prepričanje, bi gotovo ne bili volili za člo-

veka, ki je v preiskavi radi goljufije in defraudanstva. Saj kdor takega voli, pokaže, da se tudi on strinja z njim, da torej ni dosti boljši od njega. Tega pa vendar ne pripisujem vsem Čahejevim volilcem in trdim le, kar se iz tega jasno razvidi, da niso volili s prepričanjem in da so volili le tisto, kar so jim ukazali voliti nunci. Če bi jim bili ti ukazati voliti kaplanovo kuharico ali dekanove spodnje hlače, volili bi bili ti „zavedni“ volilci brez obotavljanja tudi te. Klavžarjevi volilci! ali se zavedate, koga ste volili?

„Živela cerkljanska trdnjava!“ vsklikajo, če pa kdo pomisli, kaj je vskliknil, obide ga kurja polt in priznati mora, da je izgovoril nekaj, kar mu ni prišlo iz srca. Klerikalne cerkljanske trdnjave ni več, kar nam neizpodbitno kažejo zadnje volitve. Volitev ni bila mirna, kakor laže dopisnik v „Gorici“, ampak zelo burna (drugače če misli ta, da je volitev mirna, le če se ne pobije par ljudi). Naših volilcev je prestopilo prag pri Kobalu, kjer se je volilo, 98, klerikalnih pa nekaj manj (okoli 90). Vzlic temu, da so izvrgli 4 naše volilce, bila je večina še naših. Toda tukaj se je videlo, kako premisljeno so delali klerikalci, ker so zadnji hip zamenjali volilce iz županstva, kakor je bilo oklicano, v Kobalovo krčmo. Ako bi bila volitev v privatni hiši, bi bila zmaga odločno naša, tukaj v krčmi pa so prežali na naše volilce in jih s silo vlekli v prodajalnico, kuhinjo, hram, na strnišče ali kamor koli, kjer so jih pregovarjali in rotili na vse mogoče načine.

Niso se duhovniki sramovali z vinom v roki vpit, da kdor voli njih može, je gotovo že izveličan, vlivali so jim še celo pijačo v grlo, vpili, da kdor voli napredno, voli socialno-demokrate, ki jim bodo premoženje razdelili, in sto drugih lažij. Ni se čuditi, ako so nam vkradli na ta način 18 volilcev, ki so odločili zmago ne samo na Cerkljanskem, ampak na celém Tolminskem.

Vsa čast našim zavednim volilcem, ki se niso pustili zapeljati takim lažljivcem in so volili po svojem prepričanju, slava jim!

Ko se je razglasil izid volitev, so bili farski podrepniki v ognju, vendar kar jih je tisti čas kaj mislilo, so se sramovali sramotne zmage z našimi vkrađenimi glasovi in videli so cerkljansko trdnjavo — uničeno in razdrto. Dopisnik v „Gorici“ se sramuje povedati, s koliki in čegavimi glasovi so zmagali, in priznava, da je volilo nad 30 Otaležčanov klerikalno. Če bi teh ne bilo, bi ne bili zmagali tudi z nam vkrađenimi glasovi. Torej Otalež je klerikalno gnjezdo, ostalo Cerkljansko pa je napredno, kar je sedaj s številkami dokazano in cerkljanske klerikalne trdnjave ni več na tem božjem svetu. Če pa hočete že ravno v trdnjavi biti, pojdite v Otalež, v cerkljanski se vas še miši več ne boje.

Kako so žrli pred in po volitvi, se vidi iz različnih „spominov“, ki so jih pustili ti „branitelji zmernosti“ v krčmi, pred njo, po cestah, doma in povsodi, kamor so prisli. Izpraznili so Kobalu tri sode vina, kar se ni čuditi, ker pilo je vse, moški in ženske, staro in mlado. Ko se je vračal orehovski petelin, vikar Uršič, domov, je peljal pod pazduho 17-letno dekle, ki je ta dan prvič gresilo v zmernosti. — Da, da, vera je v nevarnosti, in tisti, ki so jo spravili v nevarnost, so oni, ki so postavljeni od Boga in so plačani od nas, da jo varujejo.

Končam za danes, poročal pa bodem v kratkem še druge podrobnosti. Vam, naprednim volilcem pa kličem: Slava vaši zavednosti in nevpogljivosti, nevstrašno tako dalje, da popravimo padlo in razbito klerikalno trdnjavo in iz nje napravimo nepremagljivo narodno-napredno. Živela napredna cerkljanska trdnjava!

Iz Renč, 26. nov. (Veselica. Volitve). — Zopet nas je povabila tukajšnja „Čitalnica“ v svoje prijazne prostore, da nam ponudi oživljajoč duševni vzitek. Mnogovrsten vspeh je privabil preteklo nedeljo razun domačinov obilo gostov iz sosednih občin in Gorice, ki se niso vstrašili neprijetnega vremena. Zanimanje za veselico je bilo stransko in po izidu sodeč tudi opravičeno. Je krasno vrejeni in ozaljšani čitalniški prostori so nam kazali, da se je odbor mnogo trudil, da bi dosegel popolu vspeh.

Ob 5. uri je bila obsirna dvorana že natlačena gostov, na kar je vojaški orkester z znano preciznostjo otvoril veselico. A z večjim zanimanjem smo pričakovali prvi nastop domačega mešanega zbora. Vezbajoč se pod vodstvom poštvalnega tukajšnjega

učitelja gosp. Vižintina je dosegel že prvič sijajen vspeh. Precej težke pesmi je pel z nepriznanim dovršenostjo in pohvalnih izrazov občinstva ni hotelo biti konca. Posebno dobro se je pel mešan zbor s sopran solosplovom „Dneva nam pripelji zar“. Slava gđc. Bajčevi, ki je s svojim zvonkim sopranom kar očarala občinstvo, vsled česar se je morala pesem ponoviti med navdušenim ploskanjem. Hvala tudi članu goriškega pevskega društva gosp. Košu, ki se je rado-voljno odzval povabilu tuk. čitalnice ter je spremljan z orkestrom dovršeno zapel „En starček je živel“.

Salogrta „Eno uro doktor“ je vzbujala od začetka do konca obilo smeha. Veseljem moramo konstatirati, da je vsak igralec dobro memoriral in razumel svojo vlogo, kar je prvi pogoj dobremu igranju, in da je poleg spretnosti le temu pripisati vsestranski pohvaljen izid. Posebno sta razveseljevala poslušalce doktorjeva slugi Skrjanec (g. Pavlica) in Ančika (gđ. Bajčeva), ki sta s svojim naravnim izvrstnim igranjem prisilila občinstvo k obilnemu smehu.

Po končani veselici se je razvil živahen ples, ki je med spodobnim obnašanjem plesalcev trajal do jutra.

Sijajen izid veselice bodi vsem sotrudnikom spodbujajoč v nadaljevanje enakih za razširjanje in vtrditve narodne zavesti prekoristnih prireditev! Moci so na razpolago, le dobre volje treba; torej naprej!

V soboto je bila volitev volilnih mož. Zmagala je napredna stranka. Od 72 volilcev doslo 46. Dasi večine že prej gotovi, se je ta vsled skrite a nečuvne agitacije od strani tukajšnje duhovščine reducirala na 5 glasov. Vsa čast zavednim volilcem, posebno gra-diškim, ki so možko držali dano besedo! Sodeč po splošnem izidu prvotnih volitev v goriški okolici moramo reči, da je tudi v tej skupini klerikalcem za vedno odklenkalo, če ravno bo sedaj zmaga mogoče njihova. Ljudstvo vedno bolj spoznava, kje je pravica, odkritosrčnost, skrb za njegov blagor — in kje hinavstvo.

Skrilje-Dobravlje, 27. nov. 1901. — Sedaj si klerikalci v sv. Križu in Dobravljah manejo zadovoljno roke, da so zmagali pri volitvah volilnih mož. Privoščimo jim to zadovoljnost, oglejmo si pa njih vrednost. Najhujši agitatorji v Dobravljah a la „hauptkomandant“ in par privržencev njegovih samo, se sliši, so zakrivali letošnje velike občinske davke, nad katerimi ljudstvo vsaki dan godrnja in preklinja; ljudstvo pravi, kako da morejo biti davki tako veliki, ker da v občini se ni Bog si ga vedi kaj novega napravilo, da bi bili zato večji stroški, ker za najnujnejše potrebe se nič ne izda in ne ukrene. Najbrže je prišlo na vrsto plačevanje za brezpotrebno pravdo zaradi nekega mosta. Za prepotrebno šolo se nič ne podviza, ampak se zavira, tako da stoji že več let na papirju. Občinske poti pa kažejo naše možake v njih pravi klerikalni luci. Glavna občinska pot je na več krajih prava vodna grapa, za druge zasebne poti, dovozne v njive niti ne omenjam, saj se pot v vas do „hauptkomandanta“ je prava kozja pot, in do njegovega privrženca bi pa človek se vtopil v blatu, v deževju pa njegovo hišo obdaja voda kakor kak otok. Pa kaj jih skrbi, samo da zmagajo na klerikalni podlagi. Skrbeti bodo morali volilci v tretjem razredu občinskih volitev, da se te nedostatke odpravi, ter da se krene na boljšo pot v naši zanemarjeni občini.

Svetoval bi to, da pri prihodnjih občinskih volitvah naj se pridružijo naši volilci Velikožalbajcem in zavednim Cestarjem, kateri so se začeli otrsati svojih izdajalcev na krščanski podlagi.

Priporočam Vam pa tudi, možaki, bralno in pevsko društvo, da je podpirate in širite omiko in napredek v občini, ter delajte na to, da iztrebimo iz naše občine črno temo klerikalizma, kateri ima oči obrnene proti nebu, na jeziku ima vero, z rokami pa mori svojega bližnjega in z nogami tepta svobodo in napredek.

Zagreb, 27. studena 1901. — U zadnjem zasjedanju ugarskog sabora interpelirao je vladu opozicijski zast. Bartha. U njegovom poduljem govoru, spomenuo je medju ostalim i odnosaje u Hrvatskoj.

Zazorno mu je što se u Hrvatskoj pokrenulo proti nadpisu na dopisnicama, naime proti: „Levelež-lap“; njemu je zazorno što jedan hrvatski zastupnik i to vladin dr. Pliverić sveuč. profesor nazivlje Rijeku condominiumom. —

Njemu je zazorno što hrvatska akademika mladež neče da polazi madjarsko sveučilište u Budapešti. A medju ostalim njemu nije po volji, što se hrv. akademska mladež pridružila osnovi utemeljenja slovenskog sveučilišta u Ljubljani. — On veli da je čudnovato, da hrvatska mladež traži novo jugoslavensko sveučilište i to u Cislajtaniji, dok ima u Budimpešti sveučilište (naravno madjarsko) koje stoji na stepenu onem, na kojem stoje takodjer druga velika sveučilišta.

Hrvati dakle — po Barthinom mišljenju — ne treba ni najmanje, da simpatiziraju za utemeljenje slov. sveučilišta. Ali što sve ne bi htjeli ti blaženi Madjari!

Gosp. zast. Bartha ne zna, da je hrvatskom narodu bliži svaki kut pa bio taj i u skrajnoj Rusiji, koji ima s jim jednake osjećaje i jednaku krv, — nego li Budimpešta!

Ne zna gosp. zastupnik, da su želje slovenskog naroda ujedno želje Hrvata, — jer napredak njihov je i naš; — naprotiv napredak Madjara je nama ne korist već na štetu. —

Nama Hrvatima je više najmanja kulturna proslava Slovenskoga, kao i drugih slavenskih naroda — nego svi „Milenijumi“ madjarski! —

Madjarima naravno nije ni najmanji hrvatski korak po volji, — jer se svega boje — interelirali su prigodom pravaškog sastanka na Trsatu; intereliraju na sve što je pravim hrvatskim duhom nadahnuto; pa intereliraju i sada na hrvatsku mladež. Nu neka znadu gospoda preko Drave, da njihove interelacije nama ni najmanje ne imponiraju, — ni ih čapace s indignacijom odbijamo. —

Hrvatska je mladež uvijek stajala uz redove slovenske mladeži, pa stoji i danas u nepokolebivom bratstvu, a s njom i cijeli slovenski i hrvatski narod.

Domaće in razne novice.

Priloga. — Današnji številki smo priložili vojni red železnice, parnikov ter poštinih zvez, veljaven od 1. nov. tek. leta. V i naradnički dobé ta vojni red zastoji. Komur ta vojni red ne služi, prosimo, da istega oddá kakemu gostilničarju ali bralnemu društvu, da se istega lahko o vsaki priliki poslužujejo. Ujjudno prosimo, da vsakdo obesi ta vojni red na vidnem kraju, posebno ako ima gostilno ali trgovino, kjer služi ob jednom slavn. občinstvu. Ker so podatki voznega reda zanesljivi, upamo, da smo gg. naročnikom z današnjo prilogo popolnoma vstregli.

Pevski večer. — Pevsko in glasbeno društvo opozarja na pevski večer, ki bo jutri zvečer v dvorani hotela „pri jelenu“. Pričetek ob 8. uri. — Opozarjamo na ta večer prijatelje lepega petja v mestu, zlasti pa rodoljube z dežele, ki pridejo že, jutri v Gorico. Večer obeta biti prav lep in zabaven.

Pevskemu in glasbenemu društvu v Gorici so darovali pod geslom: „Slovanska pesem se naj glasi, Slovane drami in budi!“ gg. Josip Čubej, Ivan Erjavec, Fran Komel, Andr. Spacapan, Fr. Spacapan, Ant. Štrukelj in Hrabroslav Žmavc v Krombergu kron 7-70. Živeli!

Kolesarski „jour-fixe“ se danes radi sokolske odhodnice in jutrišnjega pevškega večera ne bo vršil.

Učiteljskimom iz Kopra. — „Edinost“ svetuje onim učiteljskimom, ki so odšli domu, naj se vrnejo v Koper ter začno obiskavati solo. Prijatelji zahtevajo od njih, naj se pokore dobrohotnim nasvetom. — Temu pozivu se pridružujemo tudi mi, želeč, da se ta reč skoro poravná povoljno, ker posledice strajka bi bile na več strani prav usodepolne!

Volilce v trgih, t. j. v Bolcu, Kobaridu, Tolminu, Kanalu in Ajdovščini opozarjamo, da klerikalci na tihem goji pobožno željico... da bi se naprednjaki, ker zmage gotovi, udeležili volitve v Tolminu v skromnejem številu, klerikalci bi pa prisli vsi. Tako bi se jim utegnito kaj posrečiti, menijo tihotapci. — Bodi kakorkoli: volitev v trgih naj dokaže odločnost in moč volilcev naprednega mišljenja! Zato priporočamo, da gredo vsi naši volilci v Tolmin. Kandidat je g. dr. Henrik Tuma, torej mož, da si boljšega zastopnika naši trgi ne morejo želeli. — Volilci v trgih: vsi na volišče! Dokažite svetu, da ste odločni zagovorniki napredka, omike in svobode!

Dr. J. Tonkli in dr. Gregorčič. — Povedali smo že, kako nespametno se daje J. Tonkli zlorabiti od Gregorčičeve klike. Ta ga potiska v trge ali veleposestve, kjer je le malo upanja na zmago, v kmetkih občinah pa kandiduje Klavžarja, Grčca in Berbuca. — Ako ima klerikalna stranka kaj resne volje s kandidaturu Tonklijevo, zakaj ga ne kandiduje tam, kjer je kaj gotovosti? Zakaj ne n. pr. na Berbučovo ali Klavžarjevo mesto? — V hribih Klavžarja ne bodo volili vsi klerikalni volilni možje, ker dobro vedo, kaj se z njim godi; poganjajo se že za drugačne kombinacije. Ali stavimo sto

proti jednemu, da Gregorčičeva klika ne bo pustila Tonklija na Klavžarjevo mesto, marveč da ostane raje pri sleparju in defraudantu, dasi vé, da tak človek ne more biti v deželnem zboru nikdar overovljen. Lepi poslanci bi to bili, ki bi potrdili za svojega tovariša človeka, ki je kot deželni uradnik — poneverjal in sleparil, kar je vse pravoveljajno dokazano. Ali Gregorčič ostane pri Klavžarju, da bi se le odkrižal — Tonklija, kateremu od srca privoščim poraz v trgih in veleposestvu. Sovraštvo je tako vkoreninjeno, da je pozabljenje in odpusčenje izključeno! — Pomilujmo dr. J. T., da je svojo sivo glavo nesel v senco Gregorčič-Klavžarjeve zveze; kjer za postenjaka ni mesta in more pričakovati le madež svojemu imenu.

Še enkrat dr. Abram. — Povedali smo že, da dr. Abram je odklonil kandidaturu ob obeh strank. Vkljub temu ga je postavila klerikalna stranka med kandidate poleg Ernesta Klavžarja. Proti temu nedostojnemu postopanju dr. Abram ni protestoval. Kdor ga pozna, uumeje, zakaj tega ni storil.

Klerikalna stranka pa hoče z Abramovim imenom mesati štrono po Krasu. Ko je propadla ob volitvah volilnih mož s 37 proti 22 glasovom, hoče mesati pa tako, naj se volita dr. Treo in dr. Abram. — Ako bi bil dr. Abram svoječasno sprejel kandidaturu narodno-napredne stranke (seveda tudi njen program), bi bila ta dva moža tudi skupno izvoljena; dr. Abram pa je ponudbo odklonil, torej ga ne morejo voliti volilni možje naše stranke. Proglašen je kot klerikalni kandidat in prav z njegovim imenom je spravila ta stranka do 22 volilnih mož, drugače bi bila še huje propadla. Večina 37 mož pa je izvoljena za našo stranko — in bodo tudi volili dr. Treo in Alojzija Streklja, ki bosta gotovo izborna zastopnika naših Kr. sevecev. Bilo bi izdajstvo, kar bi se na tem spreminjalo! Izdajstva pa onih 37 mož, ne bodo delali, — in klerikalci naj le opusté vse nade v tem oziru. — Kar se tiče pa dr. Abram a, bo treba, da deželni zbor drugače poravná z njim račune o dolgi preteklosti za prihodnost.

„Volilni maneuver“. — „Prismojence“ piše, da „Soca“ in „Primorec“ poročata o novih točkah proti Klavžarju le zato, da manevrirata s tem sedaj ob volitvah. Gospodje pri „Prismojencu“ pač vedo dobro, da so se zopet zlagali, ali zlagali so se za to, ker hočejo svojo verne ovčice imeti vedno za norec in jih farbat. Da je res, kar mi pišemo o novih točkah proti Klavžarju, o tem se prepričajmo na dan obravnave. Na one proti Klavžarju na novo vložene točke se vrši preiskava dalje. Naj le poprašajo oni, ki so radovedni, malce okoli sebe, saj je bilo že polno prič zaslišanih in bodo še. Pere se perilo, pravo Klavžarjevo perilo! To ni nikak volilni maneuver, ampak britka resnica, katere utegne Klavžarja pokopati popolnoma. Ali ne po naši krivdi, marveč po njegovi lastni. On je tožil, mi pa se na zahtevo sodnije moramo braniti! To je maneuver to, pa ne volilni! —

„Gorica“ pred porotniki. — Prihodnji četrtek bo druga obravnava proti „Gorici“ na znano obtožbo Gabrščekovo. Dočim je bil Gabršček že dvakrat sojen in celo obsojen, pride „Gorica“ se le četrtek drugič pred porotnike. Tako hitro dobi človek svojo čast pred sodnijo!! — „Gorico“ hosta zagovarjala dr. Rajmondo Luzzatto in dr. Šustersič, ki pride torej zopet v Gorico z lindro kupavat. Porotna klop bo najbrže izključno laska; tako kažejo vsa znamenja. — V takem slučaju bo zastopal Gabrščka dr. Graziadio Luzzatto. — Ali nismo daleč prisli? — Zadnjič so klerikalci lagali, da je bil dr. R. L. le uradni zagovornik, kar pa ni res; on je najet in plačan. Zadnji teden je imel Gregorčič z njim pogovore. Lejte šmenta, in Slovenije radi tega ni konec! Ko je dr. Graziadio Luzzatto zagovarjal Gabrščka v Trstu, pa se je ista „Gorica“ zgrazala nad tolikim „izdajstvom“!

Ta obravnava se je imela vršiti včeraj, pa je bila preložena na četrtek. Kranjski „sv. duh“, ožlindrani Šustersič, je bil že v Gorici. Njegova navzočnost je don Gredolčiča tako osrčila, da se je upal celo po Gospodski ulici, — drugače ga je sram in „strah“ med ljudi.

Dostavek. — Ob natisu te vesti smo prejeli sklep svetov. zbornice, da je obravnava preložena na prihodnje zasedanje. Tako sta prosila dr. R. Luzzatto in dr. Šustersič! — Torej po dolgih dveh letih sele utegne Gabršček dobiti zadoščenje!

Dr. Dreje brani Klavžarja. — Poseben članek z nadpisom „E. Klavžar“ mu je privoščil. Poslušajte, dragi čitatelji, kaj piše o njem! Pravi: „Znano je, da je g. E. Klavžar sprejel „Slogin“ program. (Ali je v tem programu tudi poneverjenje in goljufija?) Kot takega ga je „Sloga“ na željo ljudstva proglasila za deželnozbornskega kandidata. (Radi bi poznali tisto „ljudstvo“, katero si je zazelelo Klavžarja za kandidata! Duhovniki po Tolminskem pa so zatrjevali, da se je Klavžar le vsilil dr. Gregorčiču in ker se je tako silil, ga je sprejel med kandidate. Torej je Klavžar ali kandidat po želji ljudstva ali vsiljen Gregorčiču? Katero je pravo? Prvo gotovo ne, ker dr. Gregorčič s svojo „ne-Slogo“ ni prav nič vprašal ljudstva, kake kandidate želi, tudi za Klavžarja ne. Torej je le vsiljen kandidat, kakor vsi, katere

je postavil dr. Gregorčič.) Voditelji narodno-napredne stranke so bili radi tega vsi iz sebe (Jojo, pa kako! Tako so bili iz sebe, da so le pomilovali stranko, katere si upa s takim človečtom na dan, kakor je Klavžar. Vsak poštenjak pa je z glavo kimal, češ, kaj takega „moža“ kandidira dr. Gregorčič? Kaj tako nizko je padel „ljubljenec narod.“? „Iz sebe“ pa je Klavžar, odkar ve, kaj se godi proti njemu na okrožni sodnji. In da bi zopet prišel „k sebi“, zato se hvali in brani sam, branijo ga pa tudi klerikalci Gregorčičevega in Pavličevega kalibra, dočim drugače tudi večina klerikalcev obsoja Klavžarja.) Ker so mu najboljše nasproti. Sklenili so moža uničiti. (Le počasi po klanec! Klavžarju mora biti nasproten vsak goriski rodoljub, ker mož ne tiče v našo javnost. O tem pač je sodba le ena. Tisti pa, ki se pajdasijo z njim ter ga branijo, so njega vredni. Skandal za goriske Slovence, da se sploh dobi med nami stranka, ki spravlja enega Klavžarja na površje naše javnosti. — Kar se tiče uničenja, je pa stvar taka, da je Klavžar sklenil sam, uničiti se, kakor se vidi. Drugače bi ne bil šel na solnce z maslom na glavi, s katere mu zdaj kaplja preko sive brade. On sam je povzročil pravdo — nò, sedaj jo ima. Mi si peremo roke.)

Da pa Klavžar ne pozabi na obtožnico, katero zahtevamo od njega, to zatrdilo jemljemo z zadovoljstvom na znanje. Naj le se opozori na to Klavžarja tudi „Prim. List“, mi ga bomo še večkrat opominjali. Torej le glejte, da ne pozabite!

Sedaj pa še nekaj! Čudno se slisi, da katoliški duhovnik in doktor sv. pisma priporoča in brani Klavžarja, akoprav ve, kdo je ta mož. Toda ni se čuditi, ako dela to dr. Dreje. On je sin tistega proslulega rihemberškega župana, čegav velika nerodnost slovi preko mej Vipavske doline. Tega moža so že parkrat dopisniki iz Rihemberga v „Soci“ tako osteli, od tako delikatnih strani, da bi moral tožiti ter si poiskati zadoščenja sodnijskim potom vsakdo, kdor ima čisto vest. Vipavci so s slastjo čitali tiste dopise in pritrdjevali z glavami — ali rihemberški očka župan se je zadovoljil le z golo jezo in s suhim „popravkom“, kateri mu je sestavil sin Jožef, „Prim. List“ je pa pohvalil očko-župana. Torej hvalil ga je, nò, sedaj hvali pa — Klavžarja ter ga vleče iz blata, v katero je zagazil sam po svoji krivdi.... V Pavlici tiči nekaj, kar ga sili, braniti take „može“. — Nò, jabolko ne pade daleč od drevesa! Drug drugega so vredni!

Porotno obravnava. — V četrtek je sedel na zatožni klopi Miha Colja. Dne 27. okt. so plesali v Gor. Cerovem, kjer je prislo med Coljen in tovarishi do prepira. Jos. Tomazič, ki je bil tam v bližini, je hotel miriti. Ali nuletel je slabo, kajti Colja mu je vrge velik kamen v obraz, da je omedlel in padel na tla. Prenesli so ga v gorisko bolnišnico, kjer je 5. t. m. umrl. Obtoženec je pripoznal, da je vrge kamen, ali ne onega, ki je zadel Tomaziča. Rekel je tudi, da ga je Tomazič prijel za prsi. Priče pa so izpovedale v neprilog Tomaziču, katerega so obsodili na 5 let težke ječe.

Obravnava je bila docela slovenska.

Darila vdove Kalister povodom smrti soproga Frana Kalistra. — Iz „Edinosti“ doznajemo, da je veleblagorodna gospa vdova Kalister povodom smrti svojega gospoda soproga velikodušno naklonila razne darove narodnim društvom. Obdarovani so: Delavsko podporno društvo 3000 K; Tržaško podporno in bralno društvo 3000 K; Dijaska kuhinja 3000 K; Moška podružnica sv. Cir. in Met. 2000 K; Ženska podružnica sv. Cir. in Met. 2000 K; Dijasko podporno društvo v Trstu 3000 K; Trgov. izobražev. društvo 3000 K; Tržaški „Narodni dom“ 3000 K; Zavod sv. Nikolaja 500 K.

Vse te svote so darovane kakor nedotakljiva glavnica.

S temi darovi je veleblagorodna gospa najlepše proslavila spomin svojega blagopokojnega soproga ter je najprimerneje ustregla intencijam, katere je blagi pokojni izvajal vse življenje svoje. Bodi jej hvala v imenu vseh, ki bodo deležni teh darov!

Pozabil je nekdo popolnoma novo konjsko opravlo v gostilni gosp. J. Šapla v Tržaški ulici št. 5. Kdor je to opravlo pozabil, naj se oglasi na tuk. policiji.

Deklica dvakrat padla iz drugega nadstropja. — Vest pod tem zaglavjem v „Soci“ od četrta popravljamo v toliko, da ona deklica ni padla že dvakrat iz drugega nadstropja, ampak le enkrat, to je v ponedeljek. Toliko resnici na ljubo.

Listnica. — Nekateri gg. dopisnike prosimo potrpljenja. Pride vse na vrsto prihodnji teden. — Dopisniku z Brega pri Kopru: Kar nam pripovedujete o kandidaturi g. dekana K. in o „Ed.“, utegne biti vse resnično, toda ne moremo se vtikati v te istrske razmere. Imamo dovolj prepira doma. Post festum pa bi itak le dražil duhove brez vpliva na dobro stran. Ne zamerite! Raje kaj drugega. — O volitvah smo prejeli veliko sporočil, ki niso mogla v javnost. Gg. sporočevalce prosimo, naj nam tega ne štejejo v zlo. Porabimo, kolikor moremo.

Pravo ljudsko domače sredstvo, katero se nahaja že nad 50 let v rabi pri vsaki družini je pražsko domače mazilo iz lekarne B. Fragnerja, c. kr. dvornega zalagatelja v Pragi. Uporablja se uspešno to mazilo pri ranah ter zabranjuje nevarna vnetja,

tako da s svojim bol blažujočim ter hladilnim učinkom posebno hitro vpliva na rane ter iste popolnoma ozdravi. Pražko domače mazilo se dobiva tudi v tukajšnjih lekarnah. 3

Razgled po svetu.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani. — Včerajšnji „Piccolo“ pripoveduje, da je na banketu v „Slovanski Besedi“, prirejenem na čast deputacije ljubljanskega mesta, ki je prišla na Dunaj v zadevi vseučilišča — rekel župan Hribar, da je dobil od merodajne strani odgovor, ki mnogo obeta, ali s tem še neče reči, da je slov. vseučilišče v Ljubljani že dognana reč! Apeloval je na slovensko solidarnost.

Wolf odložil svoj mandat. — Začetkom seje zbornice poslancev včeraj je naznanil predsednik, da je vsenemški poslanec Wolf odložil svoj mandat. — Wolf utemeljuje ta svoj korak s tem, da se hoče popolnoma posvetiti svojemu listu „Ost-deutsche Rundschau“. Sodi se pa na sploh, da Wolf ni storil tega koraka prostovoljno, ampak da ga je stranka prisilila v to. Vzrok tiči gotovo v zvezi z dvobojem, ki ga je imel Wolf te dni s prof. dr. Seidlom radi Seidlove soproge, ki je hči vsenemškega poslanca dr. Tschanna. Wolf je podpisal baje tudi reverz, da ne sprejme nobenega mandata več, tudi če bi bil izvoljen. —

Odpovedal se je tudi mandatu za češki deželni zbor.

Bestialna rodbina. — V Mariboru so stali 26. t. m. pred porotniki 32-letna Alojzija Germic, soproga Tomaža Germica, njena gluhonema brata Fran Lovrec in Josip Holc ter njih mati Marija Rantaša. Ta se je kot dekle pisala Holc. Omožila se je potem s nekim Lovrecem in kasneje z Rantašo, kar je vzrok, da se njeni otroci različno pišejo. Zatoženi so bili, da so skupno umorili leta 1897. soproga Alojzije Germic, katerega so potem razsekali na kosce ter ga kuhali tako dolgo v kotlu, da se je meso povsem razkuhalo; kosti so pa sežgali. Umorjenčeva soproga je priznala, da je po hudem prepiru ustrelil njen brat Lovrec njenega moža ter je zakopal mrtvečovo truplo v kleti. Toda njiju mati jima je svetovala, naj razsekata truplo in ga kuhata tako dolgo, da se bo meso razkuhalo. Storili so tudi res tako kakor jim je mati rekla. Na njen svet, naj dajo razkuhanu meso in juho svinjam povžiti, je odgovorila Alojzija Germic, da bi utegnile svinje vsled tega poginiti. Tako je vlivala mati ostanke mrtveca v skaf, a soproga jih je znosila na gnojišče. Gluhonemi Fran Lovrec je izjavil, da je ustrelil svojega svaka v obrambo, ker mu je ta grozil s sekuro. Gluhonemi Holc pa je izjavil pri preiskavi, da je hotel vse naznaniti orožništvu, toda brat in sestra sta mu to strogo prepovedala ter sta mu ukazala, naj zakopije mrtveca v kleti. Marija Rantaša pa je trdila, da ni o umoru nicesar vedela ter je nekega dne našla v kleti mrtveca. Kuhala je pa umorjenca njegova žena sama brez kake pomoči.

Obsodba se je glasila tako-le: Gluhonemi Lovrec Franc je obsojen na smrt na vislicah, Marija Rantaša na 12 let težke ječe, Alojzija Germic na 4 leta težke ječe, Holc je oprošten.

Prusko divjaštvo. — V mestu Wresznu na pruskem Poljskem je prišlo povelje od državne oblasti, da se ne sme v soli več krščanski nauk učiti v poljskem jeziku. Otrokom so usiljevali nemški katekizem in prepovedovali poljsko moliti. Otroci niso odgovarjali na nemška vprašanja učiteljeva in se niso hoteli učiti iz nemške knjige. Zdaj pa pride okrajni solski nadzornik in zapove učitelju, da mora 14 otrok drugega za drugim preteptati. Otroci so vpili in jokali. Ljudje to slišijo, in matere otrok pridejo v solo, da bi branile svoje otroke proti krutemu pruskemu preteptanju. Nadzornik pa ukaže, da mora učitelj vprico starišev še dalje pretepati otroke. Poln pruske oholosti je hotel vteptati otrokom nemščino, izbiti jim z batinami poljski jezik in ljudstvu dokazati prusko državno „avtoriteto“.

Ali ni to blazno in netloveško počenjanje? Ali ni to izzivanje ljudske samobrambe? Ako bi bili razkačeni Poljaki v temu slučaju res kaj hudega storili pruskim nasilnikom, ne bi se temu čudili. A dobrodušni Poljaki niso storili nič nasilnega, ampak so se samo združili, sli z glasnim protestom v solo in preprečili, da niso več dalje preteptavali njihovih otrok.

Zdaj je pa nastopilo proti njim sodišče, da jih kaznuje za to „zločinstvo“. Prekorajčili so meje „pasivnega odpora“, in tega — kulturna država ne sme trpeti. Zaman so zagovorniki prosili, da če jih hočejo že obsoditi po postavi, naj jim vsaj nalože dejanju primerno kazen, kakih 6 mark globe, kakor se dela navadno v podobnih slučajih.

Nič ni pomagalo: Z drakonično strogošjo so sodili uboge Poljake. Naložili so jim ječo do — 2½ let. Obtoženka gospa Piasecka je dobila 2½ leta ječe, ker je branila svojega otroka, obtoženec Korczewski 1 leto; zaradi „motenja miru v deželi in upora“ sta dobila dva obtoženca po 2 leti ječe, 4 po eno leto, 5 po devet mesecev itd.

Ta huda obsodba je vzbudila največje ogorčenje po celem slovanskem svetu, največ med Poljaki v Galiciji.

Vabilo na izvanredni občni zbor

„Trgovsko-obrtno registrirane zadruge“ z neomejenim jamstvom v Gorici

kateri bode

v petek, dne 13. decembra 1901. ob 6. uri zvečer
v zadrušnih prostorih v Semeniški ulici št. 1.

Dnevni red:

Prememba pravil.

V slučaju nezadostne vdeležbe članov, se bode vršil dne 27. decembra 1901. drugi občni zbor ob isti uri, v istih prostorih in z istim dnevnim redom, kateri bode sklepčen — v smislu § 21. pravil — brez ozira na število zastopnih članov.

Ravnateljstvo.

Mlin v Prvačini. Frančeskin & Cjan.

Uljudno naznanjamo slavnemu občinstvu, da smo prevzeli na svoj račun mlin v Prvačini z vsem preskrbljen, da lahko zagotavljamo točno in pošteno postrežbo.

V bližini mlina so tudi potrebni hlevi za živino, koja dovaža žito v mlin.

Svojim rojakom v okolici se prav toplo priporočamo

Frančeskin & Cjan.

U slovo!

Odhajajoč iz Gorice, ključem vsem prijateljem in znancem, od katerih mi ni bilo mogoče osebno se posloviti:

»Z BOGOM!«

Aleksander Kostnapfel.

Naznanilo.

Podpisana si usojava uljudno naznanjati slavnemu občinstvu in preč. duhovščini, da sva otvorila

Novo krojaško delavnico
na Kornu št. 9.

Priporočava se toplo za mnogo-brojna naročila Slovincem v mestu in na deželi udana

Prezelj & Kos,
krojaška mojstra.

Samo 5 kron

stane 4½ klg najfinejšega, pri izdelovanju poškodovanega, lepodiščega **toaletnega mila** in sicer dokler zaloga dopušta. — Razpošilja proti povzetju ali naprej poslanim zneskom A. Feith. Dunaj, V/2 Matzleinsdorferstrasse 76.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznicu

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Ali ste gluh?

Vsaka gluhoti ali naglušnosti je ozdravljiva z našo novo iznajdbo; le gluhi rojeni so neozdravljivi. Ušesno brenčanje poneha takoj. Opišite Vaš slučaj. Preišče in sporo i se vam brezplačno. Z malo stroški se lahko vsak sam doma zdravi. Dopisuje naj se v nemškem ali angleškem jeziku. Mednarodni zavod za zdravljenje ušes (Internationale Ohrenheilanstalt), 596 La Salle Ave., Chicago, Ill.

100 do 300 gld. mesečno

lahko zaslužijo osebe vseh stanov in vseh krajev s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glavica in ni nikakoli nevarnost. — Ponudbe pod Ludwig Österreich, VIII Deutsche gasse 8 Budapest.

Na prodaj

je posestvo v Gorški okolici, obstoječe iz vinogradov, pašnikov, travnikov, orane zemlje, gospodarskega poslopja itd.

pod zelo ugodnimi pogoji.

Uprasanja na naše upravnistvo.

Fran Čufer & Bajt
(prej Fran Čufer),
krojaška mojstra
v Gorici, ulica Sv. Antona št. 7

(v hiši gosp. Kopača, svečarja).

Priporočata svojim rojakom v mestu in na deželi svojo krojaško delavnico kjer se izdelujejo vsakovrstne obleke po modernih in dobrih krojih za vsak letni čas po jako zmernih cenah. — V zalogi imata haveloke priprostega in finega izdelka.

Postrežba točna, cene zmerne.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena trdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, vošene sveče itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

Gostilna

„Alla città di Gorizia“
v Gosposki ulici št. 19.

toči izvrstna bela in črna vina vseh vrst kakor tudi briska in vipavska. — Ima izborno kuhinjo, da lahko postreže c. gostom z mrzlimi in gorkimi jedili o vsakem dnevnem času. Rojakom v mestu in na deželi se za obilen obisk najtopleje priporoča udani

Fric Šimenc.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pismenim jamstvom razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad,

tovarna ur ter izvoz zlatinice Most (Česko).

Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3-75; srebrna ura Rem. fl. 5-80; srebrna verižica fl. 1-20; budilnik iz niklja fl. 1-95.

Trdka je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče priznanih pisem. — Ilustrovan cenik zastoj!

Novo čevljarsko delavnico

je otvoril

COTIČ PETER

v Gosposki ulici št. 14

(tik zaloge pohištva gosp. A. Breščaka).

Sprejema naročila vsakovrstnih čevljev bodisi finega ali navadnega izdelka

po ugodnih cenah.

Cepljene trte

na

amerikansko podlago

ima na prodaj

Adolf Ferrant v Gorici.

Seidel & Naumannov

pisalni stroj „IDEAL“

Vzbujta senzacijo.

Jasna pisava od prve do zadnje črke. Stroj je jako trpežen. Na močnem ministerjalnem papirju izdela 4—6 iztisov, na konceptnem papirju 8—10, na tanjem papirju 12—16. Najvišje priznanje ter prva zmagala ameriške konkurence. — Zlata svetinja; Berlin (maj 1901.)

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogersko:

Hch. Schott & Donnath

Dunaj III./3. Heumarkt 9.

Iščejo se zastopniki za deželo.

Milijon dam uporablja

„FEEOLIN“.

Vprašajte Svojega zdravnika, če ni »Feeolin« najboljšje

lepšalo sredstvo za kožo, lase in zobe!

Najnečistejši obraz in najpršje roke dobijo hitro

aristokratsko finost in obliko z uporabo »Feeolina«

»Feeolin« je iz 42. najplemenitejših in najsvetlejših zelišč

sestavljeno angleško milo. Mi jamčimo, da izginijo

dalje po uporabi »Feeolina« brez sledu gube in črte

na obrazu, najedce, mozoli, rdečica nosu itd. »Feeolin«

je najboljšje čistilo, negovalno in lepšalo sredstvo

za lase, zabranjuje izpadanje las, plešo in bo-

lezni glave. »Feeolin« je tudi najnaravnejše in naj-

boljše čistilo sredstvo za zobe. Kdor redno rabi

»Feeolin« mesto mila, ostane mlad in lep. Zavežemo

se, denar takoj vrniti, če bi ne bil kdoli »Feeolinom«

popolnoma zadovoljen. Cena komadu K 1.—, 3 ko-

madom K 2-50, 6 komadom K 4.—, 12 komadom K

7.—. Poština pri 1 komadu 20 vin., od 3 komadov

navzgor 60 vin. Povzete 60 vin. več. Razpošilja glavna

zaloga M. Feith, Dunaj, VII., Mariahilferstrasse 38, 1

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo

Na lvovski razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav

JOS. VINDYŠ-A,

v Pragi na Smihovu

(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816

se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic

po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporoču-

jocih sprisal domačih in inozemskih.

Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje

se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telo

vadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštne

prosto. — 3

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Goriška ljudska posojilnica

registrirana društva z omejeno zavezo

v Gorici.

Gosposka ulica št. 7, I. nadstropje
v lastni hiši.

Iliranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član društva, in se obrestujejo po 4½%. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila se dajejo samo članom; in sicer na menjice po 6% in na vknjižbe po 5½%.

Urađuje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. je bilo K 1.263.536.

Poštno-hran. račun št. 837.315.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 - GORICA - Via Giardino 8

priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal
matinskih in
isterskih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 50 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorec.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nürnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetilnice. — Rožni vencl. — Mašne knjžice.

Hišna obuvata za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35-9

Urarsko delavnico
in popravilnico
ter zalogo ur

vseh vrst in velikostij, kakor žepne, na-

zidne, budilke, ure z nihalom itd. nadalje

šivalne stroje

najnovejših sistemov,

vse po zmernih cenah priporoča

Jakob Šuligoj,

urar

Gosposka ulica št. 25.

Vsako popravo ur jami jedno leto, šivalne stroje za pet let.

Dr. Rosa balzam

za želodec

Pražko hišno mazilo

iz lekarni B. FRAGNER-ja v PRAGI

je splošno, že 30 let znano domače zdravilo,

katero pospešuje tek, olajšuje prebavo in lahko

odvaja. Pri rednem uporabljanju ojačuje pre-

bavne organe in drži v pravem toku.

Veika steklen. 1 gld., mala 50 kr. Za naprej

poslani znesek gld. 9-28 se pošlje velika stekle-

nica in mala za 75 kr. poštine pro-to na vse

pošlaja Avstro-Ogerske.

Pozor! Vsi deli zaboja

so zaznamovani s zraven

natisnjeno in zakonito

priznana zaščitno znamenje.

Glavna zaloga: Lekarna B. FRAGNER-ja, c. kr. dvornega zalagatelja „pri črnem orlu“ v Pragi,

Mala strana 203, na voglu Špurnerove ulice,

potem v Gorici v lekarnah Cristofolletti, Gliubich, Pontoni in pl. Gironcoli.

Dnevno razpošiljanje po pošti. — Zaloga v vseh lekarnah Avstro-Ogerske.

